

MARZANNA BAŚ

BIBLIOTEKARZ DZIEDZINOWY W BIBLIOTECIE JAGIELLOŃSKIEJ?

Chociaż tradycyjnie w organizacji polskich bibliotek dominuje struktura funkcjonalna, od czasu do czasu w środowisku bibliotekarzy polskich podnoszony jest temat bibliotekarzy dziedzinowych. Stanowiska dla bibliotekarzy dziedzinowych utworzono w niektórych bibliotekach uniwersyteckich (Toruń, Poznań, Warszawa, Wrocław), w każdej z nich obejmują one trochę inny zakres obowiązków. W środowisku bibliotekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego istnieje świadomość tego zagadnienia, czego przejawem jest otwarcie w roku 2008 przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UJ nowego kierunku studiów podyplomowych: bibliotekarz dziedzinowy (dwusemestralne studia doskonalące).

Z informatora na temat tych studiów dowiadujemy się, że w efekcie nauczania student powinien zdobyć wiedzę i umiejętności dotyczące miejsca bibliotekarza dziedzinowego w środowisku akademickim, rzeczowego opracowania zbiorów, pozyskiwania i selekcji zbiorów, a także umiejętność produktów i dostarczania usług mających zaspokoić różnorodne potrzeby informacyjne użytkownika. Szczegółowo zespół umiejętności nabytych w czasie studiów powinien obejmować:

- dokonywanie oceny i selekcji zasobów, zbieranie i interpretowanie informacji na temat potrzeb i możliwości użytkowników oraz gwarantowanie spójności polityki biblioteki z zadaniami dydaktycznymi i badaniami realizowanymi przez uczelnię;
- projektowanie zgodnie z zasadami sztuki niewielkich systemów klasyfikacyjnych na potrzeby organizacji zasobów informacji z wybranej dziedziny wiedzy;
- dokonywanie przedmiotowego opracowania zbiorów z wybranych dziedzin z wykorzystaniem wybranego języka haseł przedmiotowych;
- projektowanie i realizowanie dziedzinowo zorientowanych usług informacyjnych w środowisku tradycyjnym i sieciowym;
- konstruowanie i udostępnianie w środowisku WWW przewodników dziedzinowych przeznaczonych dla użytkowników na poziomie akademickim;

- projektowanie i prowadzenie zorientowanych dziedzinowo szkoleń informacyjnych i lekcji bibliotecznych;
- tworzenie poprawnych opisów bibliograficznych, redagowanie różnego rodzaju wykazów bibliograficznych i sporządzanie abstraktów¹.

Można zauważyć, że jest to zakres umiejętności wymaganych obecnie od każdego bibliotekarza. Program studiów jest tak skonstruowany, żeby absolwent mógł pracować na każdym stanowisku w bibliotece, niezależnie od tego, czy w danej bibliotece istnieje oddzielne stanowisko dla bibliotekarza dziedzinowego.

Przy refleksji nad stanowiskiem bibliotekarza dziedzinowego w bibliotece nasuwają się pytania: Kim jest bibliotekarz dziedzinowy dzisiaj? Jakie mają być jego obowiązki i jakie kompetencje? Jakie muszą być spełnione warunki organizacyjne biblioteki? Jakie musi posiadać ona zasoby kadrowe? Rodzi się pytanie, czy wymagania statutowe biblioteki, jej misja i cele uzasadniają wprowadzenie takiego stanowiska? Czy potrzebne jest takie stanowisko w każdej bibliotece uniwersyteckiej? Czy potrzebne jest takie stanowisko w Bibliotece Jagiellońskiej?

Odpowiadając na te pytania, możemy odwołać się do już istniejących systemów organizacyjnych w innych bibliotekach zagranicznych i polskich. W rozwiązaniach zagranicznych możemy wyróżnić dwa modele: niemiecki (*Fachreferent*) i brytyjski (*Subject Librarian*).

Model niemiecki został dokładniej omówiony w kilku polskich czasopismach bibliotekarskich, poczynając od znaczącego artykułu Artura Jazdona *System specjalistów dziedzinowych w bibliotekach niemieckich* (1991)², w którym autor ukazuje, że system specjalistów dziedzinowych (Fachreferentów) w większości bibliotek niemieckich jest ściśle związany z modelem organizacji wewnętrznej biblioteki i ma istotny wpływ na sposób wypełniania przez bibliotekę jej zadań merytorycznych. Fachreferent to pracownik odpowiedzialny za wybór i katalogowanie rzeczowe nowych nabytków z poszczególnych dziedzin (dyscyplin naukowych) oraz za szeroko rozumianą działalność informacyjną. Musi on posiadać wiedzę dziedzinową (ukończone studia z jednej lub kilku dyscyplin) oraz wyczerpującą wiedzę biblioteczną. Cały system oparty jest na zespole specjalistów, z których każdy opiekuje się jedną lub kilkoma pokrewnymi dziedzinami wiedzy. Funkcje merytoryczne stają się nadrzędne dla sposobu organizacji biblioteki.

A. Jazon, omawiając system specjalistów dziedzinowych w bibliotekach niemieckich, podaje szczegółowy zakres ich obowiązków:

- reprezentowanie biblioteki na zewnątrz związane z obsługiwana przez niego dziedziną wiedzy;
- utrzymanie stałych kontaktów ze środowiskiem naukowym, także spoza własnej uczelni;
- udział w sesjach, naradach tematycznych, pracach komisji międzybibliotecznych;
- udział w pracach gremiów uczelnianych (rad wydziałów);
- współdziałanie w planowaniu działalności całej biblioteki (plan finansowy, kierunki polityki gromadzenia itp.);

¹ Dział Nauczania Uniwersytetu Jagiellońskiego Studia Podyplomowe Oferta studentów na rok akademicki 2009/2010, [online] http://www.uj.edu.pl/dydaktyka/podyplomowe_oferta.php?id=37 [dostęp 1.12.2009].

² A. Jazon, *System specjalistów dziedzinowych w bibliotekach niemieckich*, „Bibliotekarz” 1991, 6.

- sporządzanie wykazów nowości wydawniczych jako podstawy doboru literatury;
- dokonywanie doboru literatury wraz z określaniem liczby potrzebnych egzemplarzy i ich przeznaczeniem (biblioteka główna, biblioteki wydziałowe, czytelnia itd.);
- dokonywanie klasyfikacji rzeczowej nowych nabytków;
- podejmowanie decyzji o rozbudowie katalogu;
- nadawanie sygnatury (w większości bibliotek układ dziedzinowy i klasyfikacja połączone są z sygnaturą);
- opieka nad określonymi działami w księgozbiorach podręcznych czytelnii i wypożyczalni;
- podejmowanie decyzji o dokonywaniu selekcji zbiorów biblioteki;
- przygotowywanie odpowiedzi na kwerendy, udzielanie informacji bieżącej, m.in. w czasie pełnienia dyżurów w czytelnii i katalogu;
- prowadzenie kartoteki dezyderatów;
- przekazywanie informacji z „własnego podwórka” do prasy uczelnianej i miejskiej;
- inspirowanie i udział w pracach dokumentacyjnych, bibliograficznych oraz wystawieni-
niczych;
- prowadzenie zajęć dydaktycznych oraz udział w pracach badawczych uczelni (np. przez obsługę bibliograficzną);
- analizowanie zamówień niezrealizowanych, przyczyn braku realizacji, weryfikowanie
zniekształconych tytułów, sygnatur itp.³

Funkcje specjalisty dziedzinowego mogą być **samodzielne** lub **niesamodzielne**. Samodzielne mogą być pełnione przez pracownika naukowego zatrudnionego w danym wydziale uczelni lub pracownika zatrudnionego w bibliotece, tj. bibliotekarza-specjalistę dziedzinowego. Funkcje niesamodzielne mogą być pełnione wspólnie przez pracowników biblioteki i pracowników nauki. W tym przypadku w bibliotece istnieje zespół specjalistów dziedzinowych, z których każdy współpracuje z wyznaczonym pracownikiem naukowym danego wydziału w zakresie polityki zarządzania zbiorami (zamawiania, gromadzenia, wyznaczania miejsca do przechowywania i sposobów udostępniania zbiorów oraz ich klasyfikowania).

Stanowisko bibliotekarza dziedzinowego w Wielkiej Brytanii po raz pierwszy wprowadził University College London na początku XX wieku. W latach 60. XX wieku stanowisko bibliotekarza dziedzinowego rozpowszechniło się w uczelniach brytyjskich za sprawą tzw. Parry Report⁴. Ważnym głosem w środowisku brytyjskim dotyczącym bibliotekarzy dziedzinowych był Raport Folleta⁵ oraz jego rozwinięcie dotyczące tej kwestii, tj. Raport Fieldena⁶. W Raporcie Folleta czytamy: „Biblioteki odgrywają istotną rolę we wspieraniu procesu kształcenia we wszystkich dziedzinach. Ostatnie rozwiązania dotyczące organizacji i procesu nauczania i uczenia się wpływają często na zwiększenie oczekiwań względem

³ Tamże, s. 19.

⁴ University Grants Committee (1967), *Report of the Committee on Libraries*, HMSO [Parry Report].

⁵ Higher Education Funding Council for England et al. (1993) Joint Funding Council's Libraries Review Group: Report, HMSO [Follett Report], [Review Group chaired by Professor Sir Brian Follett].

⁶ Higher Education Funding Council for England (1993) Supporting expansion: a report on human resource management in academic libraries for the Joint Funding Council's Libraries Review Group, HMSO [Fielden Report].

biblioteki, podobnie jak i zmiany w przekroju populacji zdobywających wiedzę i rosnąca liczba studentów zaocznych⁷.

Odpowiedzialność za podjęcie tych nowych oczekiwań ma spoczywać właśnie na bibliotekarzach dziedzinowych. Raport Fieldena jeszcze mocniej podkreśla odpowiedzialność bibliotekarzy dziedzinowych za łączność biblioteki z uczelnią i z danym wydziałem, za ich ścisłą współpracę, co ma wyrażać się m.in. włączaniem bibliotekarzy dziedzinowych w proces projektowania zajęć, poprawianie i tworzenie materiałów dydaktycznych.

Podsumowując, model brytyjski kładzie większy nacisk na funkcje edukacyjne biblioteki. Zwłaszcza na rolę bibliotekarza dziedzinowego jako pracownika współodpowiedzialnego za realizację podstawowych zadań edukacyjnych i badawczych uczelni. Rezultatem zastosowania tego modelu ma być połączenie umiejętności zarządzania zbiorami z procesami dydaktycznymi odpowiednich wydziałów.

W Polsce pierwsze stanowisko bibliotekarza dziedzinowego utworzono w 1993 roku w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, opierając się na modelu anglosaskim. Określenia zakresu obowiązków bibliotekarza dziedzinowego podjęła się Bożena Bednarek-Michalska w artykule *Opis stanowiska pracy bibliotekarza dziedzinowego na przykładzie BG UMK*⁸. Bibliotekarzy dziedzinowych zatrudniono w Oddziale Informacyjno-Rzeczowym w dwu sekcjach: Sekcji Informacji Naukowej i Sekcji Opracowania Rzeczowego. Artykuł wskazuje na szereg problemów, jakie powstały przy wprowadzaniu tego stanowiska do polskiej biblioteki akademickiej, są to: nadmiar obowiązków, brak czasu na konieczne szkolenia i samokształcenie, problem egzemplarza obowiązkowego (konieczność gromadzenia i opracowywania wszystkich druków polskich), brak wypracowanych formalnych dróg kontaktu ze środowiskiem naukowym, brak samodzielności w podejmowaniu decyzji i rozmycie podległości służbowych, nieostry zakres czynności i odpowiedzialności pracownika, niezrozumienie funkcji i zadań stanowiska bibliotekarza dziedzinowego przez innych pracowników biblioteki, co może rodzić konflikty i brak woli do współpracy.

W Bibliotece Jagiellońskiej nie ma stanowiska bibliotekarza dziedzinowego. Tradycyjna struktura organizacyjna Biblioteki oparta jest na pracy wyodrębnionych, samodzielnych oddziałów odpowiadających za realizację poszczególnych funkcji biblioteki, tj. gromadzenia, opracowywania i udostępniania. W systemie organizacji poszczególnych oddziałów uwzględnione są też specyficzne zadania BJ jako biblioteki naukowej, pełniącej funkcję biblioteki narodowej⁹, której zbiory tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny.

Zakres obowiązków przypisywany bibliotekarzom dziedzinowym w bibliotekach niemieckich czy brytyjskich jest w Bibliotece Jagiellońskiej rozłożony wśród bibliotekarzy pracujących w różnych oddziałach, głównie w: Oddziale Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów, Oddziale Informacji Naukowej i Katalogów BJ, a także w Oddziale Opracowania Przedmiotowego Zbiorów Nowych.

⁷ *Zarządzanie biblioteką. Najnowsze kierunki w bibliotekarstwie brytyjskim. Wybór tekstów*, pod. red. I. Kempa, T. Wildhardt, Seria: Nauka – Dydaktyka – Praktyka nr 31, Warszawa 1998, s. 19.

⁸ B. Bednarek-Michalska, *Opis stanowiska pracy bibliotekarza dziedzinowego na przykładzie BG UMK*, „Biuletyn EBIB” 2000, nr 10, <http://ebib.oss.wroc.pl/arc/e018-08.html>.

⁹ Tą funkcją jest przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych w zakresie piśmiennictwa polskiego i Polski dotyczącego, wydane w kraju i za granicą, oraz prowadzenie działalności naukowej i wydawniczej.

Obecność egzemplarza obowiązkowego w BJ praktycznie eliminuje potrzebę stałego stanowiska specjalisty dziedzinowego w Oddziale Gromadzenia. Praktykowane są jedynie konsultacje (w miarę zaistniałych potrzeb) ze specjalistami dziedzinowymi z Działu Opracowania Przedmiotowego lub pracownikami uczelni. Czynności realizowane w Oddziale Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów porównywalne z pracą bibliotekarza dziedzinowego to: przeglądanie ofert wydawniczych, ofert księgarskich i prywatnych, zamawianie potrzebnych pozycji w księgarniach lub u wydawców. Organizowanie dla BJ i UJ dostępu online do czasopism elektronicznych i baz danych, utrzymywanie kontaktów z uczelnią macierzystą i innymi uczelniami w Polsce i za granicą.

W dużo większym stopniu czynności bibliotekarza dziedzinowego wypełniają pracownicy Oddziału Informacji Naukowej i Katalogów BJ. Wśród tych czynności należy podkreślić:

- dyżury w Czytelni Bibliograficznej. Szkolenie i pomoc udzielaną indywidualnie czytelnikom przy poszukiwaniu i wyborze literatury na określony temat. Udostępnianie, szkolenia w korzystaniu ze źródeł drukowanych i elektronicznych (dostępnych na CD-ROM-ach, online w serwisach komercyjnych oraz w wolnym dostępie w Internecie);
- odpowiadanie na kwerendy bibliograficzne i rzeczowe;
- dyżury w Katalogu Alfabetycznym i w Katalogu Rzeczowym. Udzielanie informacji bibliograficznej i rzeczowej dotyczącej zbiorów BJ;
- opracowywanie materiałów informacyjnych: folderów, informatorów, ulotek, przewodników, zawierających informacje o usługach biblioteki i wybranych formach jej działalności;
- współudział w tworzeniu multimedialnych programów nauczania, tworzonych wspólnie z kadrą nauczającą i uczelnianym centrum komputerowym;
- prowadzenie wykładów z cyklu *Ars Quaerendi*;
- kontakty z prowadzącymi zajęcia, przekazywanie kadrze nauczycielskiej uczelni informacji o szkoleniach i wykładach prowadzonych przez BJ, o nowościach wydawniczych i nowych bazach danych, dostępnych dla pracowników i studentów UJ.

Typowe dla bibliotekarza dziedzinowego obowiązki polegające na dokonywaniu klasyfikacji rzeczowej nowych nabytków są realizowane w BJ w Oddziale Opracowania Przedmiotowego Zbiorów Nowych. Pracują tu bibliotekarze – specjaliści dziedzinowi, reprezentujący wszystkie dyscypliny uniwersyteckie. Tradycyjnie specjaliści dziedzinowi sporządzali opisy rzeczowe dla nowych nabytków według opracowanego przez nich własnego systemu klasyfikacji (opartego na podziale nauk sporządzonym przez F. Bacona). Byli też zobowiązani do dbania o katalogi rzeczowe i schematy klasyfikacji z danej dziedziny – uaktualnianie i rozbudowywanie ich w miarę potrzeby. Mieli też stały kontakt z czytelnikami, pełniąc dyżury w Katalogu Rzeczowym.

Sytuacja zmieniła się istotnie od 1992 roku, kiedy cztery polskie biblioteki akademickie, tj. Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Akademii Górniczo-Hutniczej i Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego, podjęły budowę nowoczesnego języka informacyjno-wyszukiwawczego KABA (Katalogi Automatyczne Bibliotek Akademickich). Spowodowało to radykalną zmianę sposobu pracy nad opracowaniem rzeczowym zbiorów. Zaprzestano tradycyjnego opracowania książek i zamknięto Kartkowe Katalogi Rzeczowe. Pracownicy Oddziału OPZN BJ włączyli się do tworzenia podstaw języka

KABA, współpracując aktywnie przy budowie kartoteki wzorcowej i jednocześnie opracowując w nowym języku bieżące nabytki. Od 2002 roku Biblioteka Jagiellońska włączyła się do budowy Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego (NUKAT). Jest to katalog centralny polskich bibliotek naukowych i akademickich tworzony metodą współkatalogowania. Pracownicy Oddziału OPZN w ramach współpracy z NUKAT wprowadzają opisy przedmiotowe do rekordów bibliograficznych, tworzą rekordy dla Kartoteki Wzorcowych Hasel Formalnych i Kartoteki Wzorcowej KABA.

Dodatkowe czynności pełnione przez pracowników Oddziału to:

- aktualizacja Komputerowego Katalogu Zbiorów Bibliotek UJ w zakresie opracowywanej przez siebie dziedziny;
- dyżury w Katalogu Rzeczowym;
- szkolenia bibliotekarzy z innych oddziałów BJ i z sieci bibliotek instytutowych, pracowników uczelni i studentów;
- tworzenie podwójnych opisów rzeczowych dla pozycji z biblioteki cyfrowej, tj. hasel przedmiotowych wg języka KABA i hasel według tradycyjnej klasyfikacji dziedziny;
- przeprowadzanie „na zamówienie” lekcji bibliotecznych i oprowadzanie wycieczek po BJ;
- prowadzenie wykładów otwartych z cyklu *Ars Quaerendi*.

Na podkreślenie zasługuje istnienie współpracy pomiędzy Oddziałem Informacji Naukowej i Katalogów BJ a Oddziałem Opracowania Przedmiotowego Zbiorów Nowych, wyrazem czego jest m.in. współudział w prowadzeniu stałego cyklu wykładów otwartych *Ars Quaerendi* oraz dyżury pracowników OPZN w Katalogu Rzeczowym.

W fachowej literaturze bibliotekarskiej zwraca się uwagę na to, że w ostatnich latach doszły dla wszystkich bibliotekarzy nowe obowiązki wynikające z:

- powstania nowych technologii informacyjnych – spowodowało to konieczność ich opanowania, wdrażania, a następnie udostępniania w formie różnorodnych produktów (katalogów bibliotecznych dostępnych online, baz danych, repozytoriów, bibliotek cyfrowych);
- położenia nacisku na funkcje edukacyjne (poznawcze, kształcące, wychowawcze) i dydaktyczne (ukierunkowane na organizację warsztatu pracy dydaktycznej uczelni oraz kształcenie umiejętności informacyjnych – *information literacy*);
- zmiany pojmowania biblioteki. Pojęcie „biblioteka” rozszerza się poza fizyczne granice wyznaczone przez budynek biblioteki. Obecnie biblioteka postrzegana jest nie tylko jako fizyczne miejsce przechowywania zbiorów, magazynowania źródeł, ale staje się systemem informacji o źródłach niezależnie od miejsca ich przechowywania. Systemem, w którym informacja o źródłach poddana jest organizacji, zarządzaniu i porządkowaniu w celu sprawniejszego ich udostępniania.

Zmiany te spowodowały takie dodatkowe obciążenia dla wszystkich bibliotekarzy, że warto podjąć debatę nad potrzebą i miejscem bibliotekarza dziedzinowego w organizacji biblioteki akademickiej. Należy rozważyć na nowo zasadność wprowadzania tego stanowiska jako nowego tam, gdzie jeszcze nie istnieje, lub utrzymywania go i reformowania tam, gdzie ono już istnieje. Uważam, że przy tak licznych tradycyjnych i nowych zadaniach bibliotekarza scalanie zakresów licznych obowiązków w obrębie jednego stanowiska, chociażby ograniczonego do tylko jednej dyscypliny wiedzy, wydaje się nie tylko trudne

organizacyjnie i merytorycznie, ale również nie ma uzasadnienia w ewentualnych korzyściach. Trudno zgodzić się z wysuwanyam czasem poglądem, że bibliotekarz dziedzinowy dzisiaj powinien wypełniać wszystkie stare zadania i dodatkowo wiele nowych. Poglądy te ilustrowane są przez hasła typu: „The old job... plus”¹⁰ lub „Fachreferent 2000 = Fachreferent 1900+aktywna informacja”¹¹. Wynika z nich, że aby podołać nowym wyzwaniom, bibliotekarz dziedzinowy poza wiedzą ze swojej dziedziny powinien posiadać umiejętności w zakresie technologii informacyjnej, łatwość kontaktów międzyludzkich, umiejętności pedagogiczne, umiejętności pracy w zespole, zdolności marketingowe. Faktycznie bibliotekarzom coraz więcej czasu zajmuje ogólna działalność informacyjna, kształcenie użytkowników w zakresie umiejętności informacyjnych i sprawności informatycznych, prace organizacyjne, współpraca z różnymi pracownikami uczelni (naukowymi, administracyjnymi, technicznymi). W zadaniach tych zawarty jest ogrom pracy w zasadzie niewymagającej specjalizacji w danej dziedzinie nauki. Są to podstawowe formy aktywności, których wymagamy od każdego bibliotekarza. Uważam, że obecnie w tych bibliotekach akademickich, w których wypracowano inne modele organizacyjne, nie jest uzasadnione wprowadzanie systemu bibliotekarzy dziedzinowych. Odpowiednie przygotowanie merytoryczne do pracy w bibliotece, aby podołać wszystkim obowiązkom, musi posiadać już absolwent bibliotekoznawstwa. Można też zauważyć, że obecnie w programach kształcenia szczególny nacisk jest kładziony na tzw. *information literacy* (tłumaczone jako kompetencja informacyjna, sprawność informacyjna, alfabetyzacja informacyjna, umiejętności informacyjne, biegłość w użytkowaniu informacji). Jest to zespół umiejętności, umożliwiających rozpoznanie zapotrzebowania na informacje oraz jej lokalizowanie, na jej ocenę i efektywne wykorzystanie (definicja sformułowana przez Stowarzyszenie Bibliotek Amerykańskich – ALA)¹².

Ponieważ sprawności informacyjne są niezbędnym elementem kształcenia ustawicznego, ważne jest, aby bibliotekarze zdobywali je stale dla własnego rozwoju oraz posiadali zdolności do kształtowania tych umiejętności u użytkowników biblioteki. Oczywiście nikt nie ma w równym stopniu jednocześnie wszystkich zdolności, wiedza merytoryczna i zdolności pedagogiczne nie zawsze idą w parze. Dlatego warto w bibliotekach akademickich wyznaczyć zespoły osób z predyspozycjami pedagogicznymi i na bazie tych zespołów budować działalność dydaktyczną. Zespoły takie powinny obsługiwać jednocześnie czytelników (użytkowników zewnętrznych), jak i służyć szkoleniem dla samych pracowników biblioteki (użytkowników wewnętrznych), którym często brakuje czasu na jakże potrzebne doszkalanie.

Uważam, że stanowisko bibliotekarza dziedzinowego w zakresie przedstawionych powyżej obowiązków Fachreferenta czy Subject Librarian nie jest istotne dla wypełniania przez Bibliotekę Jagiellońską jej głównych zadań. Inną sprawą jest natomiast stanowisko

¹⁰ S. Pinfield, *The Changing Role of Subject Librarians in Academic Libraries*, „Journal of Librarianship and Information Science” 33 (1) (2001), s. 32–38. Także online: <http://lis.sagepub.com/cgi/content/abstract/33/1/32>, s. 4 [dostęp: 1.12.2009].

¹¹ H. Oehling, *Wissenschaftlicher Bibliothekar 2000 – quo vadis?: 12 Thesen zur Zukunft des Fachreferenten*, „Bibliotheksdienst” 32 (1998), H. 2, s. 247–254.

¹² H. Batorowska, *Kultura informacyjna w perspektywie zmian w edukacji*, Seria: Nauka – Dydaktyka – Praktyka nr 107, Warszawa 2009, s. 36.

bibliotekarza – specjalisty dziedzinowego, katalogującego przedmiotowo zbiory. Biblioteka Jagiellońska pełni tradycyjnie funkcję biblioteki narodowej, posiada pełny egzemplarz obowiązkowy i spoczywa na niej obowiązek opracowania rzeczowego zbiorów. W związku z tym w bibliotece nie zmniejsza się, a wręcz przeciwnie – rośnie ilość i różnorodność wykonywanej pracy oraz czas pracy poświęcanej na opracowanie przedmiotowe zbiorów. Szczegółowość języków wyszukiwawczych wymaga znajomości struktury danej dziedziny wiedzy, orientacji w stosowanej obecnie terminologii i jej historycznych kontekstów. W takiej bibliotece obecność specjalisty dziedzinowego w oddziale opracowania przedmiotowego zbiorów jest niezbędna.

SUBJECT LIBRARIAN IN THE JAGIELLONIAN LIBRARY

SUMMARY

The main goal of the paper is to define the place and need for the post of subject librarian in the structure of Polish academic libraries and particularly the Jagiellonian Library. The author discusses the range of responsibilities of subject librarians on the examples of: the programme of post-graduate studies: subject librarian (two-semester in-service training courses) conducted by the Institute of Academic Information and Library Science of the Jagiellonian University as well as of other academic libraries. The author focuses particularly on the German model of the post of *Fachreferent* and its English equivalent of *subject librarian*. The article also presents the problems which emerged in connection with the creation of the post of subject librarian in the Main Library of Nicolaus Copernicus University in Toruń. Subsequently, the author shows how the range of responsibilities assigned to subject librarians in the German or British libraries are spread among the librarians working in the different sections of the Jagiellonian Library, on the basis of a functional organizational model of this library. The author presents the organization of work in the Section of Collecting and Supplementing Library Collections, in the Academic Information and Catalogues Section of the Jagiellonian Library as well as in the Section of Subject Presentation of the New Collections. The author draws attention to the fact that libraries play an ever increasing role in supporting the educational process in all disciplines of knowledge and consequently this calls for the need to create new types posts for librarians, but this is not necessarily limited to the post of subject librarian. In the closing remarks, the author states that the post of subject librarian is not indispensable for the Jagiellonian Library for it to be able to carry out its main tasks; whereas it is important to create the post of librarian – subject specialist who would be able to catalogue and create databases sorted in accordance with field order.